

3 классе 2022-2023 дешара шера г1алг1ай мотт хъехара балха программа

Д1акхетора каьхат.

Программа оттаяьй 3 класса г1алг1ай мотт хъехара долча книжкага хъежжа. Книжка чулоацам оттабаьраш: Гагиев К.А., Котиева Н.Д., Оздоев Т.А. книжка тоа а даь диазлаг1а 2013 шера Магас г1алара «Сердало» яхача издательство-184 оаг1ув.

Г1алг1ай метто, эрсий метто санна, метта 1илман дакъа а ший ма1анна а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а бераш кхедара доккха практически ма1ан да. Наьна метто юкъелоац дешархой патриотизма а, кхыча къамашца 1имерза а, эзди а хилара уйлашца кхетадеш кхедара маьхала таронаш.

Школе наьна мотт 1омабара кертера 1алошонаш я дешар дика ховш дешархой кийчбар, багах деча, йоазон а къамаьлах а кхоачам болаш, пайда эца ховш уж кийчбар. Программа ФГОСаца ювзаяь я. Из лаьрх1а я к1ира 3 сахьат г1алаг1ай мотт хъехаш йолча учебни планаца кхоачашье. Шера 102 сахьат хул.

Программа лерх1амаш да:

- дешархошта шоай наьна мотт безалургболча тайпара дешара болх дика оттабе;
- орфографехи, пунктуацехи, морфологехи, фонетикахи кхетам бала;
- метта 1илам 1омаде, г1алг1ай меттах бола кхетам шербар, к1оаргбар;
- г1алат ца деш йоазув де, сочинени, изложени язье бераш 1омаде;

-дешара кхетам лакхбе, 1омадаь ховр нийса д1аязде, ший уйлаш, шийна хетар, ховр дешархочо нийса д1аяздергдолаш говзал кхеяр.

Программа чулоацам шера ба. Укх юкъе я фонетика, графика, йоазув, дешар, орфоэпи, орфографи, деша оттам. Урока чулоацама юкъе, тар ма лу , дешара а воспитательни лоарх1ам бола материалаш яхийтай. Уж дукхаг1ьяраш г1алг1ай багахбувцама юкъера, художественни произведенеш т1ара я. Книжка курс кхаь разделах латт: шоллаг1ча классе дийшар кердааккхар (оазаш, алапаш, предложени, кертера, кертерза маьженаш), деша оттам, къамаьла доакьош.

Грамматика хъаькъехья кхоачаш де деза декхараш:

- 1) оазех, алапех кхетам балар;
- 2) орфографически минимум лакхъяр;
- 3) предложени кертера маьженаш йовзийтар;
- 4)кхоллама балхаш увттаде 1омабалар;

Г1алг1ай мотт-106 сахъат (к1ира 3 сахъат) 3 класс.

Урока номер	Урока темаш	Ха		С1ахъа таш		Ц1.болх
		План.	Факт			
	1 четверть. Шоллаг1ча классе дийшар кердадаккхар.					
1	Мукъеи мукъазеи оазаш-алапаш.			1	Шоллаг1ча классе 1омодаър кердадаккхар.	
2	Дешдакъа.			1	Дешдакъа бокъонаш 1омаяр.	
3	Доккха алап.			1	Доккхий алапаш маца язду дувцар.	
4	Шола мукъаза оазаш-алапаш.			1	Шола мукъаза алапаш яздар бокъонаш хар.	
5	Шолха алапаш.			1	Шолха алапаш нийса яздар.	
6	Шола-шолха алапаш.			1	Шола-шолха алапаш нийса яздар а уж нийса д1аалар.	
7	Йиш хоадора хърак.			1	Йиш хоадо хъракаш нийса язъяр.Мотт шаъра бувцар.	
8	Диктант.			1	Диктанта кийчо яр.	
9	Г1алаташцара болх. Къоастора хъракаш.			1	Г1алаташцара болх бар.Бокъонаш ювцар.	
10.	Къоастора хъракаш нийса яздар.			1	Къоастора хъракаш язъяра бокъонаш 1омаяр.	
11-13	Й1аъхеи лоацеи мукъа оазаш.			3	Мукъа оазаш хувцаялар,дош хувцадалара бокъонаш 1омаяр.	
14	Шекон мукъа оазаш.			1	Шекон мукъа оазаш нийса хълаха хар.Бокъо 1омаяр.	
15	Дешт1ехъенаш.			1	Дешт1ехъенаш язъяра бокъонаш.	
16	Дешт1ехъенаш дешашца нийса язъяр.			1	Дешт1ехъенаш нийса язъяра бокъонаш.	
17	Сочинени.			1	Сочинени язъе кийча балар.	
18	Г1алаташцара болх. Гаргара дешаш.			1	Г1алаташцара болх бар.Бокъонаш ювцар.	
19	Х1амай белгалоний, дер гойтача дешай ц1ераш.			1	Къамаъла кертера маъженаш кердаяхар.	
20	Фу ду? Фу даъд? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.			1	Хаттарашта жоп нийса далар хар.	
21	Мишта? Малаг1а? Хъан? Сен? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.			1	Хаттарашта жоп луш дола дешаш предложене чу лаха 1омабалар.	
22	Х1амай, белгалоний дер гойтача			1	Бокъонаш 1омая хъаювцар,уж шаъра яр.	

	дешай ц1ераш.					
23	Диктант.			1	Диктант язде кийча балар.	
24	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.			1	Г1алаташцара болх.Еррига бокъонаш кердаяхар.	
25	Предложени.			1	Предложени цун белгалонаш ювцар.	
26	Предложени чакхйоалача сецара хъаракаш.			1	Предложени чакхйоалаш цунга хъжжа хъарак отгаър «!?.»	
27	Дувцареи, хатгареи, айдареи предложенеш.			1	Предложени тайпаш хар.	
28	Хатгара предложенеш.			1	Хатгара предложени ювцар.	
29	Айдара предложенеш.			1	Айдара предложени ювцар.	
30	Подлежащи.			1	Къамаъла маъженаш цар белгалонаш хар.	
31	Подлежащи хъалехаш упражненеш яр.			1	Подлежщи нийса лаха хар.	
32	Сказуеми.			1	Сказуеми бокъонаш 1омаяр.	
33	Подлежащи сказуеми хъалехаш упражненеш яр.			1	Къамаъла доакъош нийса лаха хар.	
34	Карардар.			1	Бокъонаш 1омая ,из лаха хар.	
35	Изложени.			1	Изложени язье кийчо яр.	
36	Г1алаташцара болх. Подлежащи, сказуеми, карардар.			1	Г1алаташцара болх хъабар.Бокъонаш хъаювцар.	
37	Кертера маъженаш.			1	Кертере маъженаш нийса лаха хар.	
38	Предложене кертерза маъженаш.			1	Кертера маъжений бокъонаш шаъра ювца хар.	
39-40	Предложенена юкърча дешай бувзам.			2	Дешай бувзам нийса тахкар.Шийна ховр ц1енача метгаца хъадувцар.	
41	Диктант.			1	Диктант язде кийчо яр.	
42	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.			1	Г1алаташ тахкар ,царна анализ яр.1омадаър кердадакхар.	
	Деша оттам.					
43	Деша оттам. Цхъа овла бола дешаш.			1	Деша оттам бовзийтар.Цхъа овла бола дешаш лаха хар.	
44	Деша овла.			1	Гаргара дешаш лаха хар,овла къоастабе хар.	
45-46	Деша чаккхе.			2	Чаккхенаш нийса язье 1омабалар.	
47	Диктант.			1	Диктанта кийчо яр.	
48	Г1алаташцара болх. Деша чаккхе			1	Г1алаташ тоадар.Деша чаккхенаш язье хар.	

	хувцар.					
49	Дешхълхе.			1	Дешхълхе. Бокьонаш керда яхар	
50	Дешхълхе дешашца нийса язъяр.			1	Дешхълхе дешашца нийса язъера бокьонаш 1омаяр	
51	Суффикс.			1	Суффикс нийса лаха хар.	
52	Суффиксай новкъосталца керда дешаш хъадар.			1	Керда дешаш хъакхоллаш суффиксаш т1тохар	
53	Деша оттам. Кердадаккхар.			1	Деша оттам нийса лаха хар	
54-55	Зовнеи къореи мукъза оазаш дош кхоачалуча.			2	Озаж хувца луш цар бокьонаш 1омаяр	
56	Сочинени.			1	Сочинени план оттаяр, из язъер	
57	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.			1	Г1алаташ тоадар. 1омадаър кердадаккхар	
58	Шийна лаларча мукъзача оазашца увш йола мукъза оаз «1».			1	«1» яха алап дешашца нийса яздар.Оазаш нийса д1аала хар.	
59	Йовш йола –р, –рг яха мукъза оазаш.			1	Йовш йола озаш нийса язъера 1омабалар.Бокьонаш 1омаяр.	
60	Диктант.			1	Диктант язде кийча балар.	
61	Г1алаташцара болх. Деша оттам.			1	Г1алаташ тоадар.Деша оттам лаха хар.	
	Къамаъла доакъош.					
62	Къамаъла доакъош. Юкъара кхетам.			1	Къамаъла доакъош кердадахар.Бокьонаш шаъръяр.	
63	Изложени.			1	Изложени план язъяр.Цун кийчо яр.	
64	Г1алаташцара болх. Къамаъла доакъош			1	Г1алаташ дашхар.Бокьонаш ювцар.Лаха хар.	
	Ц1ердош.					
65-66	Ц1ердош.Юкъара кхетам.			2	Ц1ердешай юкъара кхетам совбаккхар.	
67	Ц1ердешай таърахъашца хувцадалар.			1	Ц1ердешай таърахъаш нийса къоастаде хар.	
68	Диктант.			1	Диктант яздар.Бокьонаш ювцар.	
69	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.			1	Г1алаташ тоадар.1омадаър дашхар	
70-71	Ц1ердешаш таърахъашца хувцадалар.			2	Ц1ердешай таърахъаш дувцар.	

72	Цердешай классаш.			1	Цердешай классаш кьоастаяр.		
73	Нах белгалбеча цердешай классаш.			1	Цердешай классаш нах мишта белгалбу.		
74	Кхыйола хламаш белгалбеча цердешай классаш.			1	Кхыйола хламаш мишта белгаю.		
75-76	Кхыча дешашца дувзадаларах цердешаш хувцадалар.			2	Цердешаш мишта хувцалу, цар бокьонаш.		
77	Диктант.			1	Диктант яздар.		
78	Галаташцара болх. Ломадаьр чоаглар.			1	Галаташцара болх бар. Ломадаьр кердаккхар.		
79	Кхыча дешашца дувзадаларах цердешаш хувцадалар.			1	Цердешай хувцадалара бокьонаш Ломаяр.		
	Белгалдош.						
80	Белгалдош. Юкьара кхетам.			1	Белгалдош, цун кхетам .		
81	Белгалдешай цердешашцара бувзам.			1	Белгалдешай бувзам мишта хул Ломабар.		
82-83	Лоламеи лоламзеи белгалдешаш			2	Белгалдешай тайпаш Ломадар. Бокьонаш Ломаяр.		
84	Сочинени «Блаьсти».			1	Счинени план язьяр.		
85	Галаташцара болх. Лоламе белгалдешаш хьахилар.			1	Галаташ тоадар. Лоламе белгалдешай формаш хар.		
86-87	Белгалдешаш классашца хувцадалар.			2	Белгалдешай классаш Ломаяр, уж лаха хар.		
88	Диктант.			1	Бокьонаш ювцар. Диктант яздар.		
89	Галаташцара болх. Белгалдешаш таьрахьашца хувцадалар.			1	Галаташ тоадар. Белгалдешай таьрахьаш хьадувцар.		
90	Белгалдош. Кердаккхар.			1	Белгалдешай хаттара жоп дала хар. Бокьонаш Ломаяр.		
	Хандош.						
91	Хандош. Юкьара кхетам.			1	Хандеша хаттараш дувцар. Хандош лаха хар.		
92	Хандош ханашца хувцадалар.			1	Хандеша ханаш Ломаяр. Уж лаха Ломабалар.		
93	Йола ха.			1	Йола ха цун хаттар дувцар.		
94-95	Хандеша яха ха.			2	Яха ха цун балгало ювцар.		
96	Хандеша йоагла ха.			1	Йоагла ха Ломаяр. Хаттара жоп далар.		
97-98	Хандеша йолеи, яхаи, йоаглеи ханаш.			2	Еррига ханаш кердаяхар. Бокьонаш Ломаяр.		

99	Диктант.			1	Диктант яздар.		
100	Г1алаташцара болх. Хандош кердадаккхар.			1	Г1алаташт1ара болх бар.Хандош дувцар.		
	Дерригача шера 1омадаър кердадаккхар.						
101	Шола, шола-шолха алапаш.			1	Шола а шола-шолха а алапаш нийса яздар.		
102	Дош сехьадаккхар.			1	Дош нийса сехьадаккха 1омабалар.		
103	Шекон мукъа, мукъаза алапаш.			1	Шекон алапаш нийса яздара а бокъо ювцар.		
104	Деша оттам.			1	Деша оттам нийса лаха хар.		
105	Кертереи кертерзеи маъженаш.			1	Бокъонаш 1омаяр.Уж хъаювцар.		
106	Къамаъла доакъош.			1	Къамаъла доакъош нийса лаха хар.		